

משרד המשפטים
הסניגוריה הציבורית
לשכת הסניגור הציבורי הארצי

הסניגוריה הציבורית

דוח פעילות

2012

מוגש לשרת המשפטים
בהתאם לסעיף 8 לחוק הסניגוריה הציבורית, התשנ"ו-1995

אוגוסט 2013

תוכן עניינים

6	1. פעילות הסניגוריה הציבורית בייצוג לקוחותיה
7	1.1 ייצוג נאשמים על ידי הסניגוריה הציבורית
7	1.1.1 כללי
8	1.1.2 חובת תשלום של זכאים לייצוג
10	1.2 ייצוג חשודים ועצורים על ידי הסניגוריה הציבורית
12	1.2.1 ייצוג חשודים ועצורים במהלך חקירתם במשטרה
20	1.2.2 מעצרי לילה מיותרים ואי-שחרור חשודים בערובה בתחנות המשטרה
21	1.3 ייצוג קטינים בבית משפט לנוער
22	1.3.1 פיתוח כלים ומיומנות לייצוג קטינים
23	1.3.2 ממשקי עבודה עם גורמי חוץ
25	1.3.3 חקיקה בתחום הנוער
25	1.3.4 פרויקטים חברתיים
26	1.4 ייצוג מאושפזים בכפייה בצו בית משפט בפני ועדות פסיכיאטריות מחוזיות
27	1.4.1 צווים מרפאתיים
27	1.4.2 ערעורים
28	1.5 ייצוג אסירים
28	1.5.1 ייצוג אסירים בוועדות שחרורים
33	1.5.2 ייצוג עצורים, נידונים ואסירים בעתירות אסירים
34	1.5.3 ייצוג אסירים בהליכי הפרדה
34	1.5.4 דוגמאות פסיקה מתחום ייצוגם של אסירים מטעם הסניגוריה בשנה האחרונה
36	1.6 ייצוג בבית המשפט העליון
41	1.7 ייצוג במשפטים חוזרים
44	2. פעילות הסניגוריה לשמירה על רמת הייצוג ולשיפור איכותו
44	2.1 עבודת הפיקוח על תיקי הסניגוריה הציבורית
45	2.2 פעילות פורום בקרת איכות הייצוג
45	2.3 השתלמויות לצוות הסניגורים החיצוניים והפנימיים
46	2.4 הסתייעות הסניגוריה הציבורית במומחים
46	2.4.1 שדרוג מערך המומחים והוצאות הגנה
47	2.4.2 ייעוץ סוציאלי חיצוני
51	3. פעילותה המוסדית של הסניגוריה הציבורית
51	3.1 מעורבות פעילה בשינויי חקיקה
51	3.1.1 חוקים שנחקקו בכנסת
53	3.1.2 הצעות חוק המצויות בשלבי חקיקה מתקדמים
55	3.1.3 ענייני חקיקה הנדונים בוועדות מקצועיות בהן חברים נציגי הסניגוריה הציבורית
56	3.2 ידיד בית משפט
58	3.3 פעילות הסניגוריה הציבורית לשיפור תנאי כליאה
59	3.4 הנחיית קליניקות במוסדות אקדמיים על ידי הסניגוריה הציבורית

61	קשרים עם גורמים בחו"ל	3.5
63	היבטים ארגוניים	4
63	שינוי מבנה ארגוני ופיצול מחוז תל אביב-מרכז	4.1
63	מחסור בכוח אדם בצוות המנהלי	4.2
66	ניהול ידע ומיחשוב	5
66	מינוי ממונה על תחום ניהול ידע	5.1
66	מערך הפצת מידע מקצועי לסניגורים החיצוניים	5.2
67	פורטל יחידתי	5.3
68	פיתוח אתר האינטרנט של הסניגוריה	5.4
68	הקמת עמוד פייסבוק לסניגוריה הציבורית	5.5
69	פיתוח כלים טכנולוגיים	5.6
72	פעילות הסניגוריה הציבורית באמצעות עורכי דין חיצוניים	6
72	עבודה במיקור חוץ	6.1
73	זרכי העסקה ותשלום	6.2
75	הרכבת רשימת הסניגורים הציבוריים	6.3
76	התחלופה ברשימת הסניגורים הציבוריים	6.4
78	מינוי סניגורים וחלוקת העבודה ביניהם	6.5
81	היקף הפעילות	7
81	שיעור הפעילות היחסית	7.1
81	הגידול בהיקף העבודה	7.2
82	פילוח ההליכים לפי סוג הליך וסוג בית משפט	7.3
84	פילוח הליכים לפי עילות מינוי	7.4
87	חלוקת עומס העבודה בין המחוזות	7.5
88	עלות הפעילות	8
88	שכר טרחה, הוצאות ועלות להליך	8.1
90	ביצוע בפועל מול תכנית העבודה השנתית	8.2

- ע"פ 4570/11 [פלוני נ' מדינת ישראל](#) – הקלה בעונשם של קטינים מצרים שהורשעו בהברחת סמים לישראל (ייצגו עוה"ד סמדר בן-נתן ומוסטפא נסאר).
- רע"פ 8665/12 [מוגס ברהנה נ' מדינת ישראל](#) – הקלה בעונש וביטול עונש מאסר, במסגרת בקשת רשות ערעור ("גלגול שלישי"), משיקולי שיקום (ייצג עו"ד טל ענר).
- ע"פ 9703/09 [בהטה נ' מדינת ישראל](#) – הקלה משמעותית בעונש בעבירת ניסיון רצח. הופחתו 4 שנות מאסר (ייצגו עוה"ד ישי שרון ונתן מלסה).
- ע"פ 4760/11 [פלוני נ' מדינת ישראל](#) – משיקולי שיקום בוטל עונש מאסר שהוטל על קטין אשר הורשע ביידוי אבנים על גיפ של משמר הגבול (ייצגה עו"ד רחל דניאלי).

1.7 ייצוג במשפטים חוזרים

בשנת 2012 התקבלו במשרדי הסניגוריה הציבורית 44 פניות חדשות לייצוג בבקשות למשפט חוזר לפי סעיף 18(א)(9) לחוק הסניגוריה הציבורית. בשנה זו, הגישה הסניגוריה הציבורית שתי בקשות למשפט חוזר.

מספר הפניות לייצוג בבקשות למשפט חוזר המגיעות לסניגוריה הציבורית נמצאת במגמת עלייה בשנים האחרונות. בשנת 2012 נרשמה עלייה של כ-50% במספר הפניות ביחס לשנת 2011 (שבה הגיעו כ-30 פניות) ושל למעלה מ-100% ביחס לשנת 2010 (שבה הגיעו כ-20 פניות). בשנת 2012 נסגרו כ-25 פניות, מתוכן 13 פניות שהגיעו בשנה זו. נכון לסוף שנת 2012 ישנן כ-45 פניות לייצוג בבקשות למשפט חוזר שבהן טרם הושלמה הבדיקה וטרם הוחלט אם קיימת עילה להגשת בקשה למשפט חוזר. יודגש, כי כלל הפניות מטופלות ונמצאות בתהליך של בדיקה.

בשנת 2012 הגישה הסניגוריה הציבורית שתי בקשות למשפט חוזר (האחת מהן, בקשה שאוחדה עבור שני פונים) לאחר שהסניגור הציבורי הארצי מצא כי מתקיימת עילה למשפט חוזר באותם תיקים. שתי הבקשות עודן תלויות ועומדות בבית המשפט העליון.

בקשה למשפט חוזר הוגשה עבור **מארק ברצלבסקי וניקולאי מטרוס** (מ"ח 2432/12 ו-מ"ח 2837/12), אשר הורשעו בעבירות של אינוס בנסיבות מחמירות, ניסיון למעשה סדום בנסיבות מחמירות, הדחה בחקירה, איומים וסחיטה באיומים. העבירות בוצעו לכאורה כלפי נערת ליווי במכון ליווי באילת. ההרשעה התבססה בעיקר על עדותה של נערת הליווי ועל עדותו של מנהל מכון הליווי. בבקשה למשפט חוזר שהגישה הסניגוריה הציבורית נטען כי נמצאו ראיות חדשות, ובעיקר עדויות חדשות של עדי התביעה, לפיהן התלונה שהביאה להרשעתם היא תלונת שווא. כן נטען בבקשה למשפט חוזר כי תלונת השווא התגבשה לאחר שמנהל מכון הליווי ירה בברצלבסקי בעקבות ויכוח שפרץ ובשל חששו מפני אישום חמור, ועל רקע רצונו לתאר את המבקשים כאלמים. בנוסף, נטען בבקשה כי עורך הדין הפרטי שייצג את המבקשים היה בתקופה הרלוונטית לאישומים בקשר הדוק עם עד תביעה מרכזי, באופן המעורר חשש ממשי לייצוג בניגוד אינטרסים וכי כשל כתוצאה מכך בייצוגם של המבקשים.

בקשה נוספת למשפט חוזר הוגשה עבור **מחמד בדארנה** (מ"ח 6042/12), אשר הורשע בשלושה מעשי אינוס של קטינה. על פי האישומים שיוחסו לו, בדארנה ניצל את היכרותו עם הקטינה מביקורים שערך בביתה כדיד המשפחה וכטכנאי מכונות כביסה. התלונה הוגשה כשלוש שנים לאחר האירועים הנטענים, לאחר שהקטינה (הסובלת ממוגבלות שכלית) סיפרה על כך למרפא בעיסוק בבית ספרה ולמנהלת בית הספר. ההרשעה

התבססה בעיקרה על עדותה של הקטינה וחיזוקים שנמצאו לה, בין היתר בבדיקה גניקולוגית שעברה וחוות דעת לפיה אינה בתולה. בדארנה הכחיש לכל אורך הדרך את המעשים המיניים שייחסה לו הקטינה. בבקשה למשפט חוזר הציגה הסניגוריה הציבורית ראיות אובייקטיביות המוכיחות כי בתקופה הרלוונטית לאישום בדארנה קיים קשר מיני עם אמה של הקטינה וכי הקטינה הייתה מודעת לקשר מיני זה ואף ראתה את אמה מקיימת יחסי מין עם בדארנה. בנוסף, הגישה הסניגוריה הציבורית ראיות לפיהן הקטינה עצמה הייתה מקיימת יחסי מין בגיל צעיר תמורת תשלום, עם ילדים מחטיבת הביניים. עובדות אלו התגלו למנהלת בית הספר, אולם המנהלת לא סיפרה על כך דבר בעדותה. הראיות החדשות שהציגה הסניגוריה הציבורית בבקשה למשפט חוזר יכולות להסביר הן את היכרותה הקרובה וידעויותה המפורטות של הקטינה בתחום המיני והן את ממצאי הבדיקה הגניקולוגית. כן טענה הסניגוריה הציבורית כי המידע שהיה בידי המנהלת הוא מידע מהותי לניהול המשפט שלא הובא לידיעת ההגנה (אך היה בידיעת הפרקליטות), וכי די בכך כדי לבסס טענה בדבר עיוות דין. לבסוף טענה הסניגוריה הציבורית, כי ערכה לבדארנה בדיקת פוליגרף, שבה יצא דובר אמת, וכי יש לשנות את ההלכה לפיה לא ניתן להגיש תוצאות של בדיקת פוליגרף בבקשה למשפט חוזר.

בנוסף, הסתיימה במהלך 2012 בהצלחה עתירה שהגישה הסניגוריה הציבורית לבג"ץ, לאחר שהמדינה סירבה לבקשת הסניגוריה לערוך בדיקות DNA במוצגים שנשמרו מתיק הרצח בו הורשע **עובדיה שלום** הטוען מאז לחפותו (בג"ץ 5968/11). העתירה הסתיימה לאחר שהתביעה הסירה את התנגדותה לבדיקות בעקבות הודעת משפחת הקורבן כי אינה מתנגדת לבדיקות.

הסניגוריה הציבורית המשיכה במהלך שנת 2012 להתמודד עם הבעיות המוסדיות המונעות איתור וביטול הרשעות שווא, עליהם הורחב בדוח הקודם, ובין היתר: האצלת סמכויות היועץ המשפטי לממשלה לטפל בבקשות למשפט חוזר אל פרקליטות המדינה, אשר פועלת בהקשר זה מתוך ניגוד עניינים מובנה; ההגבלות שמטילה פרקליטות המדינה על עיון בחומר ובדיקות במוצגים לאחר תום המשפט; השמדת חומר ומוצגים לאחר תום המשפט בניגוד לחוק ולתקנות; אי הקצאת סמכויות ומשאבים לסניגוריה הציבורית לצורך איתור וביטול הרשעות שווא. **הצטברות הקשיים המתוארים מונעת הגשתן של בקשות למשפט חוזר, ולהערכתנו מביאה לידי כך שנידונים חפים מפשע מרצים מאסרים ממושכים.** הסניגוריה הציבורית פעלה גם במהלך שנת 2012 בניסיון לפתרון הבעיות המוסדיות שתוארו, במסגרת הצעות לתיקוני חקיקה ושינויי מדיניות, פגישות עבודה עם הגורמים הרלוונטיים, כנסים וימי עיון.

מגמת העלייה במספר הפניות לייצוג בבקשות למשפט חוזר, בצירוף הבעיות המוסדיות שבהן נתקלת הסניגוריה הציבורית בניסיון לאתר ולבטל הרשעות שווא, חייבו היערכות מחודשת במחלקת משפטים חוזרים, שבה משמשת רק עורכת דין פנימית אחת במשרה מלאה ומתמחה בחצי משרה. כחלק מההיערכות המחודשת, ננקטו בשנת 2012 מספר יוזמות במאמץ לגייס שותפים חדשים לצורך קידום הנושא. בין היתר, הוקם הפורום לתיקון הרשעות שווא, במסגרתו גויסו מספר משרדי עורכי דין, מהמובילים בישראל, למיזם משותף עם הסניגוריה הציבורית לאיתור וביטול הרשעות שווא. עורכי הדין השותפים למיזם הם: עו"ד נבות תל-צור ועו"ד ירון ליפשיס ממשרד כספי ושות'; עו"ד יעקב וינרוט, עו"ד גרשון גונטובניק ועו"ד עודד גזית ממשרד ד"ר י. וינרוט ושות'; עו"ד אייל רוזובסקי ועו"ד נועה נודלמן ממשרד צלרמאיר, פילוסוף, רוזובסקי ושות'; עו"ד דן שינמן, עו"ד נויט נגב ועו"ד איריס ניב-סבאג ממשרד שינמן-נגב-ניב; עו"ד אלי זהר ועו"ד רועי בלכר ממשרד גולדפרב, זליגמן ושות'; עו"ד פרופ' קנת מן ועו"ד פרופ' דוד ליבאי ממשרד מן-ליבאי. בנוסף, הסניגוריה הציבורית הייתה שותפה להקמת "פרויקט חפות" במסגרת הקליניקה לזכויות בפלילים בפקולטה למשפטים באוניברסיטה העברית בירושלים. במסגרת הפרויקט סטודנטים מסייעים לעורך דין, המקבל מהסניגוריה הציבורית פניות לייצוג בבקשות למשפט חוזר. בשנת 2012 הסניגוריה הציבורית יצרה גם שיתוף פעולה עם "רשת החפות" (Innocence Network) בארצות-הברית, המאגדת גופים רבים הפועלים לביטול

הרשעות שווא. הסניגוריה הציבורית גם החלה לראשונה בפרסום מידעון בנושא "משפטים חוזרים", שנועד להביא לידיעת הציבור את פעילות הסניגוריה הציבורית בתחום זה. כמו כן, הסניגוריה הציבורית קיימה שני כנסים שנועדו לעורר את מודעות הציבור לאפשרות של הרשעות שווא: האחד בשיתוף עם האוניברסיטה העברית, בו השתתפו בין היתר פרופ' לארי מרשל, מנהל הקליניקות המשפטיות באוניברסיטת סטנפורד ומייסד Center on Wrongful Convictions באוניברסיטת נורת'וסטרן, והגב' עפרה ביקל, במאית סרטי תעודה הקשורים בעיוותי דין ובהרשעות שווא; והשני בשיתוף עם לשכת עורכי הדין, ובין משתתפיו פרופ' דן סיימון מאוניברסיטת דרום-קליפורניה, פסיכולוג ומשפטן, מחבר הספר "In Doubt". במסגרת הרצאתו של פרופ' סיימון נסקרו הסיבות השונות להרשעות שווא והגורמים המוכרים לטעויות בהליך הפלילי, כגון טעויות בזיהוי, הודאות שווא, חקירות משטרתיות המובילות למסקנות שגויות ועוד.

מחוז ת"א-מרכז	עו"ד טל ענר	עו"ד טל ענר ועו"ד אדווה אלאב	20	16	המכללה למנהל קליניקה לזכויות בהליך הפלילי
מחוז ת"א-מרכז	עו"ד מיכל עורקבי-דנצינגר	עו"ד מיכל עורקבי-דנצינגר	15	20	מכללת נתניה קליניקה לזכויות בהליך הפלילי
מחוז ת"א-מרכז	עו"ד מיכל עורקבי-דנצינגר	-	20	-	המרכז הבינתחומי קליניקה לזכויות נאשמים עם מוגבלויות
סניגוריה ארצית (קליניקת חפות)	עו"ד מני סלומון	-	8	-	האוניברסיטה העברית קליניקה למשפטים חוזרים
מחוז ירושלים	עו"ד ודים שוב	-	9	-	הקריה האקדמית אונו (הקמפוס החרדי) קליניקה לזכויות בהליך הפלילי

3.5 קשרים עם גורמים בחו"ל

מיום הקמתה מייחסת הסניגוריה הציבורית חשיבות רבה לכינון קשרים עם גורמים העוסקים בייצוג חשודים, נאשמים ואסירים בארצות שונות. לקשרים אלה תרומה משמעותית ביותר לפעילותה של הסניגוריה הציבורית בישראל, מהיבטים רבים ומגוונים. ראשית, שיתוף הפעולה עם אותם גורמים הפועלים מעבר לים, הוכח כבעל-ערך לימודי גבוה ביותר. הניסיון הנצבר במדינות העולם, ובמיוחד בארצות-הברית בה מוסד הסניגוריה הציבורית הוא בן למעלה מ-100 שנים, יש בו כדי לתרום רבות לחשיבה על תפקידה ודמותה של הסניגוריה הציבורית בישראל ולפיתוח השירותים השונים שהיא מעניקה ללקוחותיה. בנוסף, אותם גורמים העוסקים במתן ייצוג לנאשמים, חשודים ואסירים, יהיה מקום מושבם אשר יהיה, מתמודדים עם לבטים, אתגרים וקשיים הדומים עד מאד לאלה המעסיקים את הסניגוריה הציבורית בישראל, ובכלל זה: דילמות הקשורות למבנה הסניגוריה הציבורית, סוגיות שונות באתיקה מקצועית, התוויית היחס הראוי בין הסניגוריה הציבורית לגופים אחרים במערכת המשפט הפלילי ושורה ארוכה של שאלות נוספות הנוגעות לייצוג בפלילים ולמעמדה של הסניגוריה הציבורית במסגרת מערכת אכיפת המשפט הפלילי.

בהמשך למגמה זו, במהלך השנה החולפת נוצר קשר בין הסניגוריה הציבורית לבין הסקציה הפלילית של לשכת עורכי הדין האמריקאית, ה-ABA (American Bar Association), במסגרתו השתתפה משלחת מישראל, שכללה את כבי השופטת עדנה ארבל, המשנה לסניגור הציבורי הארצי, ד"ר חגית לרנאו, ופרקליטת מחוז תל-אביב (מיסוי וכלכלה), עו"ד ליאת בן-ארי, בכנס השנתי של הסקציה הפלילית, שהתקיים באוקטובר 2012 בווינגטון. כמו כן, בחודשים האחרונים נמצאת הסניגוריה הציבורית במגע עם ההתאחדות הלאומית של הסניגורים הפליליים בארצות-הברית, ה-NACDL (National Association of Criminal Defense Lawyers), ליצירת יחסי שיתוף פעולה שוטפים. בתחום המשפטים החוזרים, מקדמת הסניגוריה הציבורית את ההיערכות שלה לקראת הצטרפותה לארגון הגג של ה-Innocence Network הבינלאומי, וזאת בעקבות השתתפותה של המשנה לסניגור הציבורי הארצי, ד"ר ענת הורוויץ, בכנס השנתי של הארגון באפריל 2013.